

Štítecký list

Číslo 2

Datum vydání: Štítý 18. 7. 2023

Speciální vydání

MĚSTO ŠTÍTY SLAVÍ 745. VÝROČÍ

Vážení spoluobčané,

každá historie, ať se jedná o historii národní nebo regionální, má své mezníky, památné dny, svoje pamětní stránky, u kterých se zastavujeme, vzpomínáme a přemýšlíme. Zvláště, jde-li o místo, kde jsme se narodili nebo kde jsme prožili část svého života.

Naše město a s ním několik okolních obcí si v letošním roce připomíná 745 let první písemné zmínky v listinných zápisech. Je to významná událost nejen pro naše občany, ale i pro všechny rodáky a návštěvníky města, kteří se sem rádi vracejí.

745 let je veliký kus historie. Kdybychom měli možnost celé toto období promítnout jako film, byl by to asi zajímavý zážitek. Bohužel to nelze, a tak se chytáme každé písemné zprávy z různých pramenů, abychom si důležité události přiblížili a zprostředkovali je ostatním.

Dějiny našeho města jsou obsažné. Štítý, dříve Šilperk, jsou jedním z nejstarších měst na Moravě. Už v polovině čtrnáctého století jsou uváděny jako město. Panství šilperské bylo majetkem mnoha rodů. Majitelé se často střídali.

Na počátku čtrnáctého století se uvádí první známý majitel Šilperka Jeschko von Schildberg. S jinými moravskými a českými pány zvedl odboj proti Jindřichu Korutanskému a posléze se stal obávaným loupeživým rytířem.

Od roku 1334 do roku 1481 patřil Šilperk pánům ze Šternberka. První držitel Jaroslav ze Šternberka měl vedle šilperského panství ještě Hoštejn, Železnou Rudu a Zábřeh. Jeho nejstarší syn Smil postoupil otcovo dědictví svým bratřím Zdeňkovi a Janovi se závazkem vyplácet určitou sumu klášteru v Maria-Kronu, kde byla Smilova hrobka. Od roku 1334 jsme získali statut města.

Roku 1481 prodal Albrecht starší ze Žerotína šilperské panství Janu z Dalčic, který učinil spolujednatel nového panství svého zetě Alexandra Krčmu z Koněpas. Tento prodal roku 1520 panství šilperské Hynku Berkovi z Dubé. Jeho manželka Bohunka měla Šilperk ještě roku 1562. Po ní se stal majitelem Šilperka Jan z Boskovic. Roku 1574 prodal šilperské panství Matyáši Žalkovskému ze Žalkovic a roku 1593 patřilo toto panství zemskému moravskému písaři Janu Žalkovskému ze Žalkovic.

Pohled na část dnešní ulice Školní s historickou částí v pozadí. Kolorovaná pohlednice Šilperka od jihovýchodu na počátku 20. století. Vydal Kroboth & Brix.

Pohled na dnešní Štítý z roku 2022. Foto Ivana Valentová.

Tablová pohlednice s motivy ze Šilperka z konce 19. století patří k nejstarším. Kolorovaná litografie vyrobena ve Vídni.

Žalkovští byli dobrodinci města. Přenechali měšťanům pivovar, který stával na náměstí, dali městu různá práva a výsady. Za Žalkovských zažil Šilperk největší rozkvět.

Roku 1596 se připomíná majitel Šilperka Pavel Katharin z Katharu. Jeho synové, kteří zadlužené panství zdědili, ho zadlužené prodali roku 1602 Janu Odkolkovi staršímu z Oujezda, pánu na Temenici u Šumperka a na Bludově. Pro účast na českém povstání byla roku 1623 Janu Odkolkovi všechna panství vzata a dána knížeti Karlu z Liechtenštejna. Šilperk byl pak spojen s rudským panstvím a zůstal majetkem liechtenštejnským.

Po třicetileté válce se Šilperk poněmčil. Husitské a reformační hnutí našlo v Šilperku oddané stoupence. V polovině šestnáctého století náleželo obyvatelstvo z větší části k Českým bratřím a části k různým náboženským společenstvím.

Pokud se týká šilperského hradu, stával na konci dnešního města, při nynější silnici do Heřmanic a Lanškrouna. Dnes není po něm ani památky. Ke konci šestnáctého století byl již značně zpustlý, posléze roku 1642 byl zbořen švédskými vojsky a zůstal v sutinách až do stavby silnice na Bukovici roku 1872, kdy bylo užito hlíny i kamene z hradu na stavbu této silnice. Též na stavbu domů na náměstí po velkých požárech roku 1887 a 1889 bylo použito kamene z hradních rozvalin. Při bourání a rozvážení zřícenin hradu byly zachovány dva erby rodu Žalkovských.

Naše město bylo několikrát v historii zpuštěno válkami. Přes kraj se přehnal husitské války, za třicetileté

Na pohlednici z roku 1912 vidíme nově založený park, rybník, a významné budovy Kindergarten - školku a Faberovu vilu.

Pohled na kostel s farou od jihovýchodu na přelomu století. Kolorovanou pohlednici vydal Kroboth & Brix, Schildberg.

války kraj velmi trpěl nájezdy Švédů, za Marie Terezie vpadla pruská vojska z Kladska na severní Moravu a Šilperk vypálila. Skoro celé město vyhořelo, vyhořela i fara s dřevěným kostelem. Roku 1755 dal kníže z Liechtenštejna postavit nynější chrám. Roku 1866 procházela Šilperkem vojska rakouská a pruská a na náměstí došlo ke srážce mezi pruskou pěchotou a rakouskými husary.

Utrpení Šilperka bývalo časté. Nezřídka tu zuřival mor, veliký hlad a požáry. Občané Šilperka a od roku 1949 občané Štítů se vždy dokázali s tímto vyrovnat a město znovu vybudovat.

Dnešní Štítý a jeho občané určitě čekají další roky, desetiletí, staletí. Žijeme v 21. století a osobně jsem přesvědčený, že žijeme v nejúspěšnějším období s největším rozvojem našeho města. Jaká bude budoucnost, to nejsem schopen uvést, ale pokud budou žít ve Štítech šikovní, pracovití občané a budou mít vizi, potom se neobávám o další směřování a rozvoj našeho města. K tomu, abychom nedělali chyby v budoucnosti, je třeba znát naši minulost. Pro mě jsou Štítý srdcová záležitost a jsem hrdý na naše město, na naše občany, kteří dělají vše, aby se nám zde žilo dobře. Mám veliké přání, aby toto výročí posílilo naše sebevědomí příslušnosti k městu, které má tak dlouhou historii a je našim domovem.

Úplně na závěr bych vám všem chtěl popřát příjemné a krásné zážitky při oslavách 745 let města Štítý.

S úctou
Bc. Jiří Vogel, starosta

Podzim v parku na záběru od východu. Kolorovaná pohlednice z konce třicátých let.

ZALOŽENÍ MĚSTA

Historie současného města Štítý sahá do 2. poloviny třináctého století, do doby, kdy němečtí kolonialisté zakládali na našem území nová města. Město je zmiňované v písemnostech poprvé roku 1278 pod názvem Schilperc (v údajích do roku 1949 bude užíván původní název Šilperk) a za zakladatele je údajně považován Protiven ze Zábřeha.

Dokládá to latinská listina, vydaná v Zábřeze dne 4. dubna 1365, ve které Zdeněk ze Šternberka, pán na Zábřehu a tehdejší majitel Šilperka, potvrzuje šilperskému fojtu Heynlinovi všechna práva na šilperskou rychtu v takovém rozsahu, jak bylo psáno ve starším (v té době poškozeném) Protivenově privilegii z roku 1278. V této listině je rovněž uvedeno 16 vsí, které k soupisu šilperského zboží patřily. Znění původního latinsky psaného privilegia bylo do této nové listiny přejato a opsáno formou výtahu.

V úvodu listiny Zdeněk ze Šternberka dosvědčuje, že Heynlinovi prodává šilperskou rychtu se všemi právy, obsaženými ve starém privilegii z roku 1278, kterým tehdy tuto šilperskou rychtu a jejího tehdejšího fojta a lokátora Eberharda vybavil ctihodný pán Protiven ze Zábřeha před čtyřmi přísedními svědky.

„Lokační listina Šilperka z roku 1278“ (neboli Protivenovo privilegium) byla objevena v lichtenštejnském archivu dr. Rudolfa Hurtem a poté poprvé publikována roku 1950. Protože jde o první historický doklad o Šilperku, je považována za jeho zakládací listinu (i když o jejím obsahu i vyhodnocení vedou badatelé i historici stále diskuze a spory).

Název města vypovídá o původu místa a znamená ochranný, strážný kopec či hrad. Historici se nejvíce přiklánějí k názoru, že nově založené město dostalo pravděpodobně své jméno od strážné tvrze, která stávala na strategicky důležitém místě – při křižovatce staré obchodní stezky – za dnešním kostelem při lanškrounské silnici. Tímto územím vedla v dávných dobách stará obchodní cesta, která procházela moravskými úvaly, údolím řek Moravské Sázavy a Břežné jednak do Kladska a k Baltskému moři, jednak do Čech. Není pochyb o tom, že založení hradu (ať již před založením města či po něm) a vybavení rychty městskými právy pro obce, které podle Protivenovy listiny patřily pod správu šilperského fojta, vytvořily ze Šilperka správní středisko. Přes všechny pozdější politicko-správní a územní změny, k nimž v uplynulých stoletích docházelo, si město význam pro své okolí podrželo dodnes, i když zdaleka ne v takové míře, kdy bývalo sídlem samostatného soudního a berního okresu a s ním až do roku 1938 součástí politického okresu zábřežského.

Ivana Valentová

Kresba znaku města Schildberga v kronice města z roku 1924

DĚJINY MĚSTA ŠTÍTY

V jak krásné krajině leží naše město, všichni dobře víme, ale jak se napříč staletími měnilo jeho jméno, to je pro mnoho lidí tajemství. Od 13. století zaznamenáváme přesně osm názvů, než se propracujeme k tomu stávajícímu, a to Štítý. Několikrát bylo v historii i dnes dokázáno, že má město významnou polohu. Dle kronik, ve kterých jsou zaznamenány počty žactva a místa, odkud do štítecké školy přicházeli žáci, je jasné, že naše škola byla a je důležitou součástí místního kraje.

Dějiny města se začínají psát ve druhé polovině 13. století. Zdrojem těchto prvních střípků minulosti byla hlavně lidová vyprávění, která říkala, že město bylo stráženo 3 hrady. Město začalo postupně nabývat na významu, a dokonce zde bývalo sídlo samostatného soudního a berního okresu. Od svého vzniku, až do období husitských válek si město udržovalo národnostně smíšené obyvatelstvo.

K zajímavým, ale historicky nedoloženým, osobnostem Štítů se řadí loupeživý rytíř Ješek ze Šilperka, kterého dobře znali i mniši Zbraslavského kláštera. Ti totiž měli v okolí Lanškrouna statky a museli platit odstupné loupeživému rytíři, aby před ním svůj majetek aspoň na rok uchránili. Ale kromě Zbraslavské kroniky není o tomto rytíři žádný záznam. Krásná osmicípá hvězda v modrém poli s osmi malými hvězdami mezi hroty je znakem Štítů, ale také rodu Šternberků, kteří od roku 1350 město vlastnili. Po směsici mnoha hamižných nebo finančně nevzdělaných majitelů svitlo roku 1531 na lepší časy, kdy město koupil Hynek Berka z Dubé. Jestli znáte pohádku Tajemství staré bambitky, ve které se objevují 2 hamižní rádcí, kteří vydělávají na obyvatelstvu nesmyslnými daněmi, tak i takové postavy naše město zažilo. Krčmové z Koněpas byli typem pánů, kteří vydělávali na svém vlastním obyvatelstvu a za úplatky jim povolovali různá privilegia. Abyste si ale nemysleli, že v historii našeho města nehrála roli žádná žena, tak se podíváme na Bohunku Meziříčskou. Od smrti svého manžela Hynka Berky z Dubé sídlila 25 let jako vdova ve Štitech. Lidé ji přezdívali „paní dobrého srdce“. Díky Bohunce byl ve Štitech založen mlýn, hutě a rybník.

Historie města je opředená mnoho záhadami a pověstmi. Jedna z těchto pověstí vypráví, že tři páni z rodu Žalkovských, kteří od roku 1576 město vlastnili, sídlili na třech hradech, které byly propojeny speciálním zařízením. Skrz to si každý večer páni na dobrou noc přitukávali džbánky s vínem. První požár, který zničil téměř celé město, přišel v roce 1577. Bylo potřeba i znovu obnovit rybník, jehož hráz stojí dodnes. Město bylo postupně znovu obnoveno a z této šťastné doby ve městě zůstala památka v podobě aliančních erbů manželů Jana a Anežky Žalkovských s česky psanými nápisy. Erby dnes nalezneme nad vchodovými dveřmi radnice. S příchodem Lichtenštejnů přichází i úpadek města. Vrchnost vymáhala nadměrné placení dávek, více roboty a za neplnění povinností udělovala ponižující tresty. V roce 1640 byl dokonce zrušen městský pivovar, protože se Lichtenštejnové báli konkurence jejich vlastnímu hlavnímu pivovaru.

V druhé polovině 19. století začalo ve městě zanikat domácké předláctví a tkalcovství, protože se v okolí města vybudovaly nové textilní továrny s moderními stroji. Místní se díky tomu začali za práci stěhovat. Mnoho obyvatel odešlo až za oceán do Severní Ameriky.

Na počátku 20. století bylo město tvořeno převážně zemědělci, obchodníky a řemeslníky. Bohužel se jim ale moc nedařilo, protože se hospodářský rozvoj zpomaloval v důsledku nedostatku přístupových cest, které by město spojovaly s okolním světem. Na frontu 1. světové války odpochovalo 219 mužů z našeho města. Osud jim byl ale nakloněn a 188 se jich vrátilo v pořádku domů.

Po 1. světové válce se špatné vztahy mezi Čechy a Němci ještě prohloubily. Německé obyvatelstvo, které vlastnilo většinu obchodů ve městě, nechťelo zaměstnávat české obyvatelstvo. Ve 30. letech mělo město velmi rozvinutá řemesla. Mohli jsme zde najít lékaře, zvěrolékaře, zubní ateliér, sklad tabáku, advokáta, notáře, porodní asistentku, drogistu, kniháře, pekaře, řezníky, obchodníky s kůžemi, holiče, galanterii, učitele hudební školy, kloboučníka, pohřební ústavy, malíře pokojů, prodejnu Baťa a mnoho dalších.

S podepsáním mnichovské dohody, dne 29. září 1938, se téměř veškeré české obyvatelstvo z města odstěhovalo. Zůstalo jen pár starousedlých českých rodin. Ve škole a v knihovnách proběhla cenzura knih a učebnic. Ve městě se dokonce objevili zajatci z Polska a Francie. Od roku 1941 jsme mohli ve městě nalézt i odboj, který nesl název „Národní sdružení československých vlastenců“. Z 8. na 9. května roku 1945 se po silnicích k městu začaly přibližovat vojenská auta s ruskou armádou. Nikdo z řad německého obyvatelstva se nestavěl na odpor a při osvobození města nepadl jediný výstřel.

Z mužů, kteří se vrátili z války, byla vytvořena městská policie. Velké statky, které patřily německému obyvatelstvu, přebírali jejich čeští zaměstnanci. První velkým krokem místní komunistické strany byla v roce 1949 změna německého názvu Šilperk na české Štítý. Ve stejném roce ale přišly Štítý o statut města, a staly se obcí. Díky tomu neměl místní národní výbor tolik prostředků, aby zrekonstruoval byty. Proto započala velké stěhování za moderními byty do velkých měst.

Štítý měly skvělé sportovní zázemí, které se skládalo z fotbalového hřiště, tenisových kurtů, volejbalového hřiště, koupaliště a skokanských můstků. K prosperitě turismu přispělo vystavění prvního veřejného tábořiště. Za jeho stavbou stál učitel Rudolf Čáp a jeho další kolegové ze školy a svazu turistů. Později se tábořiště změnilo v autokemp, kdy zahraniční klientelu tvořili turisté z Německé demokratické republiky a Nizozemska.

Po desítkách dopisů do poslanecké sněmovny a parlamentu byl 1. července roku 1994 Štítým navrácen titul město.

Bc. Barbora Skácelová

O SPRÁVĚ MĚSTA V HISTORII

Štítý (do roku 1949 dříve Šilperk), slaví letos 745 let od svého založení, resp. od první písemné zmínky. Jaká byla správa města od dob temného středověku? Majitelé či nájemci panství měli vždy nějakého správce, který se jim o majetek staral, za což míval různé výhody a požitky. V našem městě byl podle zakládací listiny prvním známým rychtářem lokátor Eberhard.

„Správu města řídil sbor konšelů – městská rada. O jejich složení není nic známo. Tak jako v ostatních případech severomoravských měst byl i zde nejdůležitější osobou rychtář, který se staral o výkon spravedlnosti a dohlížel na bezpečnost a pořádek. Po roce 1622 dohled nad městskou správou převzali vrchnostenská úředníci v Rudě nad Moravou v čele s hejtnanem.

První z konšelů byl purkmistr, který reprezentoval městskou samosprávu, vedl a skládal účty příjmů a vydání, držel pokladnu i městskou pečeť (od povýšení na město ve 14. století má ve znaku hvězdu svých majitelů Šternberků). Zprvu se konšelé v této funkci střídali, od druhé poloviny 17. století byl volen se souhlasem vrchnosti na celý rok i déle a užíval titul primátor. Vybírán byl z řad nejzámožnějších starousedlých měšťanských rodin. Městská rada se obnovovala pravidelně za rok za účasti všech měšťanů a vrchnostenských úředníků. V 17. století byla rada dvanactičlenná. Od roku 1793 do roku 1848 stál v čele představený (Vorsteher), pokladník, 4 členové rady a policejní komisař, obvykle byli voleni na 3 roky. Důležitou úlohu ve správě města hrál písař, v případě malého Šilperka byla jeho funkce spojena s úkoly kantora.

Před zrušením patrimoniální správy v roce 1847 mělo vedení obce a jejich zaměstnanců toto složení: purkmistr, představitel obecní policie, pokladník, tři radní, vedoucí pozemkové knihy, městský písař, pomocný pokladník, učitel, městský sluha, posel, zametač, dva hajní (město mělo v 16. století v blízkosti les), dva noční hlídači, městský hlídač a natahovač hodin. Stálými celodenními zaměstnanci však byli pouze vedoucí pozemkové knihy, písař, sluha a hlídač.

Císařský patent ustanovil v roce 1847 zásady pro vznik místních obcí. V Šilperku se ustavující schůze obecního výboru konala na podzim 1850, v němž zasedl starosta, šest členů výboru a dva náhradníci. Z výboru vzešli volbou dva radní, kteří se starostou řídili obec mezi zasedáními výboru. Od roku 1864 do roku 1938 platil nový obecní zákon. Od té doby, od prvních voleb v roce 1864 zasedalo v šilperském zastupitelstvu 18 členů výboru a 9 náhradníků. Městskou radu dále tvořil starosta a dva radní, jejich počet pak vzrůstal. Od roku 1919 měl starosta dva náměstky. Po roce 1938 připadl Šilperk k sudetské župě a městská samospráva byla přizpůsobena říšským zákonům – město zastupovala jen jmenovitá městská rada. Rozrostl se však počet městských zaměstnanců.“

(POLÁCH, Drahomír. *Historie Štítů (Historické hodnocení MPZ)*. 1998. Zdroj: Spurný – Jordanová 1976, s. V-VIII, SOKAŠ, KOŠ, s. 97)

Při stávce v roce 1990 se sešli uprostřed: předseda MNV Alois Krejčí a budoucí starostové Bohuslav Sedláček a Marie Hansmannová

Představitelé města od roku 1725

1725	primátor	Anton Jurenka	1902	starosta	Jan Schwestka
1726	primátor	Franz Mathia	1903	starosta	Alois Faber
1737-1738	primátor	Franz Josef Mathia	1904-1907	starosta	Anton Koblischke
1739-1744	primátor	Bohumil Birzovsky	1908-1915	starosta	Alois Faber
1744-1756	primátor	Anton Jurenka	1916	starosta	Franz Becker
1757	primátor	Mikuláš Duschik	1917-1919	starosta	Rudolf Felkel
1758	primátor	Ondřej Klemm	1919-1923	starosta	Franz Jeschek
1759-1780	primátor	Anton Jurenka	1924-1927	starosta	Adolf Schmidt
1781-1787	primátor	Jan Josef Phillip	1928-1934	starosta	Franz Jeschek
1787-1793	primátor	Filip Duschik	1934-1938	starosta	Thaddeus Schwestka
1793-1796	primátor	Jan Jiří Krögler	1938	zastupitelstvo rozpuštěno, v čele prozatímního	Rudolf Pokorný
1796-1799	představený	Ondřej Harbich	1939-1944	starosta	Viktor Tonn
1799-1801	představený	Jan Jiří Krögler	1944	starosta	Franz Seidel
1801-1803	představený	Stefan Schmidt	1945	předseda MSK	Josef Minář
1803-1805	představený	Karel Lubich	1945	předseda MSK	Josef Lakomý
1805-1809	představený	Jan Demel	1946-1948	předseda MNV	Josef Lakomý
1809-1814	představený	Jan Krassny	1948-1951	předseda MNV	Jan Faltus
1814-1819	představený	Jan Demel	1952	předseda MNV	ing. Albert Borkovec
1819-1822	představený	Anton Koblischek	1953-1960	předseda MNV	Josef Tannert
1822-1824	představený	Jan Lubich	1960-1964	předseda MNV	Josef Čermák
1824-1840	představený	Anton Schmidt	1964-1980	předseda MNV	František Tempír
1840-1843	představený	Jan Krögler	1980-1987	předseda MNV	Vojslav Drlík
1843-1848	představený	Anton Schmidt	1987-1990	předseda MNV	RSDr. Alois Krejčí
1848-1849	starosta	Franz Zahrada	1990-1991	starosta	Bohuslav Sedláček
1850-1860	starosta	Jan Klimek	1991	starosta	Arnošt Valenta
1861-1863	starosta	Gustav Schmidt	1991-2002	starosta	Marie Hansmannová
1864-1867	starosta	Arnošt Bartusch	2002-2006	starosta	PaedDr. Božena Sojáková
1868-1870	starosta	Anton Krögler	od 2006	starosta	Bc. Jiří Vogel
1870-1872	starosta	Vincent Klimek			
1873-1883	starosta	Jan Schwestka			
1884-1885	starosta	Josef Kreuziger			
1886-1887	starosta	J. G. Buschmann			
1888-1891	starosta	Jan Schwestka			
1892-1894	starosta	Anton Krögler			
1895-1901	starosta	Anton Koblischke			

Nejdéle úřadujícím v této funkci byl zatím Anton Jurenka ml., který byl primátorem v letech 1744-1756 a poté 1759-1780, stál tedy v čele města s dvouletou přestávkou 33 let. Na druhém místě je až současný starosta, Bc. Jiří Vogel, který tuto funkci zastává od roku 2006, tj. 17 let.

Ivana Valentová

Kostel Nanebevzetí Panny Marie ve Štítech

Dějiny současného kostela začínají roku 1755. Nový zděný kostel byl postaven po velikém požáru města v barokním slohu, měl hranolovitou věž pokrytou bílým plechem, věžní hodiny, kapli sv. Anny, pět oltářů, dobré varhany, sochy svatých atd. Tři zvony z olomoucké dílny byly ulity v letech 1762-1766. Pod kostelem se nacházely dvě krypty, kolem kostela stával i hřbitov, který byl roku 1836 zrušen. V roce 1793 byla postavena nová budova fary.

Roku 1889 postihl město největší požár v jeho historii. Oheň zničil náměstí, faru, školu za kostelem, radnici a celý kostel. Vnitřní vybavení i střecha shořely, zvony a hodiny se roztavily. Z prostředků získaných sbírkami farníků byla roku 1891 zničená budova i s věží provizorně pokryta na dalších 21 let (*na starých fotografiích a litografiích z přelomu 19. a 20.*

století je náš chrám vyobrazen s provizorní nízkou jehlanovitou věží).

Definitivní podobu získává kostel roku 1912. Pomocí sbírek věřících a za finančního přispění knížete Johanna Lichtenštejna je kostel konečně opraven a postavena i nová kopulovitá věž. Během obou světových válek i v dalších desetiletích kostel prožíval svá smutná i šťastnější období. Průběžně byly prováděny vnější opravy budovy i úpravy a modernizace interiéru, pořízeny nové zvony.

V letech 1995-1997 prošel chrám nejvýznamnější a zatím nejnákladnější opravou, v rámci programu Regenerace městských památkových rezervací byla provedena celková rekonstrukce vnějšího vzhledu. Zub času však stále hlodá, a tak je kostel připraven na další vnitřní a vnější opravy. Jak v době minulé, tak i v současnosti je kostel dominantou a chloubou nejen náměstí, ale i celého města.

Ivana Valentová

1755 - 1889

1889 - 1912

1912 - dosud

Farář Josef Prokeš při rekrutování šilperských zvonů v říjnu 1916

Slavnost Božího těla. Foto z třicátých let 20. století

Děti s p. farářem Šuránkem - červen 1965

Duchovní správci v historii současného kostela od roku 1755

1755-1770	Mathias Potter
1770-1772	Josef Tanning
1772-1788	Franz Spalowsky
1788-1801	Johann Müller
1801-1807	Franz Kretschmer
1808-1814	Dominik Scholz
1814-1815	Ignatz Hönig
1815-1822	Anton Weisser
1822-1828	Augustin Bernhauer
1828-1832	Johan Wachter
1832-1838	Jakob Knopp (roku 1836 byl zrušen hřbitov u kostela)
1839-1856	Anton Vatter (čestný občan města)
1856-1870	Ferdinand Beinhauer
1870-1882	Rudolf Talsky (v srpnu roku 1876 byl kaplanem začínající A. C. Stojan)
1882-1888	Josef Čížmář
1888-1904	Andreas Korotvička (velký požár města včetně kostela roku 1889)
1904-1910	Jakob Knapp
1910-1912	Johan Abendbroth (v dokumentaci uložené v kostelní věži)
1913-1939	Josef Prokeš (za jeho působení vysvěcen místní rodák, mohelnický kaplan Johann Kostron, vězněn v Dachau)
1939	Alois Otzipka (za války zatčen a vězněn v Dachau)
1939-1946	Jan Hruschka (odešel při odsunu)
1946-1961	Jan Verner (kaplan Jan Tomis)
1961-1965	Vojtěch Vrtílek
1965-1970	Stanislav Šuránek
1970-1999	Antonín Mlčák
1999-2004	Radomír Šidleja
2005-2014	Stanislav Suchánek
2014-2016	Iosif Altman
od r. 2016	Jacek Brończyk

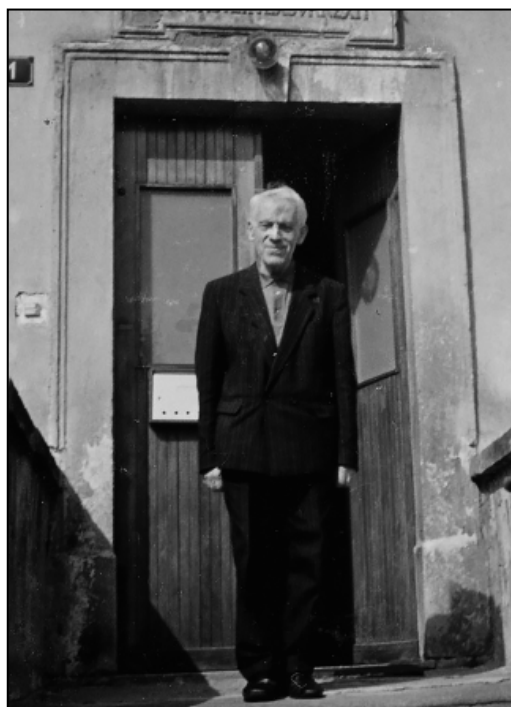

Nově vysvěcený kněz Johann Kostron s družičkami

Další významné osobnosti farnosti:

- **Johann Kostron.** Narozen v Šilperku 27. 1. 1912, zemřel roku 1992. Římskokatolický kněz, vysvěcen v Šilperku 1937 (viz foto). Administrátor v Mohelnici. Zatčen pro svá kázání, kterými působil rozruch v širokých vrstvách obyvatelstva a tím ničil odolnost vnitřní fronty. Vězněn v Dachau. Na svobodu propuštěn 6. dubna 1945.
- **Alois Otzipka (1904-1967).** Kněz německé národnosti. Od roku 1939 farář v Šilperku – dnes Štítý, arcidiecéze olomoucká. Příčina zatčení: Skrytou formou podřýval činnost strany a odváděl mládež od hnutí. Hlavní příčina: Jeho úspěšná kazatelská činnost. Zatčen 2. července 1941 a vězněn v Opavě. Na svobodu propuštěn z Dachau 9. dubna 1945.

Nejdéle působícím duchovním správcem ve štítecké farnosti byl pan farář Antonín Mlčák, který zde působil 29 let, od roku 1970 do roku 1999. Na druhém místě je Josef Prokeš, o farnost se staral 26 let, v letech 1913-1939.

Pan farář Mlčák před farou

Významné výročí

Antonín Cyril Stojan

29. září uplyne sto let od úmrtí významného církevního hodnostáře, který zanechal stopu i v našem kraji. Ctihodný **Antonín Cyril Stojan**, pokřtěn jako Antonín Paduánský (22. května 1851 Beňov – 29. září 1923 Olomouc) byl moravský římskokatolický duchovní a politik, arcibiskup olomoucký a metropolita moravský v letech 1921-1923. A. C. Stojan byl vysvěcen na kněze 5. 7. 1876. Svou kněžskou dráhu započal v našem městě – tehdejším Šilperku – v době působení faráře Rudolfa Talského. Zde jako kaplan působil od 5. 8. do 7. 9. 1876.

Přesto, že v našem městě pobyl jen krátkou dobu, přirostlo mu k srdci. Těž první žádost o výstavbu kaple v Chrově z 10. 11. 1887 byla v souvislosti se stavbou nové školy (1888) podpořena A. C. Stojanem, který se v této věci angažoval (kaple byla nakonec postavena až roku 1935). 16. 8. byla ve štíteckém kostele slavnostně odhalena pamětní deska s jeho jménem, za přítomnosti otce biskupa Josefa Hrdličky.

Arcibiskup Stojan, lidově přezdívaný jako Tatiček Stojan, je na Moravě dodnes velice uctíván a probíhá proces jeho blahorečení. V červnu 2016 podepsal papež František dekret o jeho heroických ctnostech. Jeho životním krédem bylo „Mám, co jsem dal druhým“. Na jeho počest byla pojmenována celá řada ústavů, spolků, organizací a míst, např. Stojanovo gymnázium a Stojanovo nádvoří na Velehradě, Stojanova kolej v Olomouci, Stojanovo náměstí v Kroměříži a Stojanovo náměstí v Ostravě. Ulice Stojanova se dále nachází v Brně, Opavě, Příboře, Starém Městě, Uherském Hradišti, Veselí nad Moravou a Znojmě; ulice Dr. Stojana v Hulíně a Otrokovicích; ulice Dr. A. Stojana v Horní Moštěnici.

Ivana Valentová

Krypta ve štíteckém kostele Nanebevzetí Panny Marie

Jak je to vůbec s kryptou ve štíteckém kostele? Kdo je tam pohřben? Kdy v ní naposled někdo byl? Takové a podobné otázky si kladou nejen milovníci historie. Pravdou je, že v dostupné literatuře, která se našeho města týká, najdeme jen strohé informace, někdy i rozdílné, nebo jen domněnky.

Vraťme se na počátek této části štítecké historie, do roku 1744. V této době stál přibližně ve stejných místech jako dnes dřevěný kostel se zvonicí, od roku 1692 zasvěcený P. Marii Nanebevzaté. Tento kostel r. 1744 vyhořel při velkém požáru založeném pruskými vojáky, kteří město vydrancovali a zapálili.

Teprve roku 1755 byl za podpory knížete Lichtenštejna od základu postaven nový kostel, pod kterým byly vyžděny dvě krypty, ve kterých se však pochovávalo jen do roku 1772.¹ (Březina uvádí do roku 1770 a také, že krypta byla posledně otevřena v roce 1884, což je již zastaralá informace, jak se dozvíme dále.)

Podle dostupných pramenů a překladů je zřejmé, že se krypta kostela naposledy otevírala za děkana Josefa Prokeše, pravděpodobně v roce 1932. Roku 1933 vyšel totiž v 2. ročníku časopisu *Unsere Heimat* článek heroltického učitele a národopisného pracovníka Hanse Iternitschky,² nazvaný „In der Schildberger Kirchengruft“ s podrobným popisem krypty. Autorem článku je Iternitschka, který byl patrně sám přímým účastníkem události.“ Článek byl později přebírán i vícekrát i překládán. Tento překlad zpracoval roku 2009 ing. Jiří Liška.

Krypta je přístupná z kostela, kde je (dnes pod dlažbou³) před schodem k hlavnímu oltáři velký kámen, který je 2 metry dlouhý, 0,85 m široký, tlustý 10 cm, o váze 150 kg, na němž jsou 2 železná oka, pomocí nichž je možno kámen zvednout. Při otevírání krypty v roce 1932 nebyly zjištěny žádné plyny v kryptě, poněvadž ta byla dobře odvětrána a vládl zde průvan.

Při vstupu do prvního klenutí bylo vidět v omítce vyškřábané datum 2. 8. 1884. Existuje domněnka, že tenkrát byla krypta bílena.⁴ Dále byly spatřeny 4 rozpadlé rakve. Víka všech rakví byla odejmuta a v nich ležely silně narušené mrtvoly. Na dobře viditelných hoblinách leží tmavé kosti. Stálý vlhký průvan, který tam vane větracím okénkem⁵, narušil kosti tak značně, že je vršek lebek naprosto propadlý. U první rakve vlevo vyniká štola, která má zelené ozdoby. Jedná se tedy o kněze. Totéž je vidět u dvou dalších rakví ve stejné klenbě. I zde je rozpadající se štola se stejným křížem, který je olemován zvláštní zelení na černém podkladě. U nohou kostry, která se nachází u zdi klenutí, leží pár dobře zachovalých polobotek s přezkou. Polobotky mají rovně otupenou špičku. U dna rakve je krásným písmem napsáno jméno „Marie“.

Z prvního dílu matriky úmrtí je zřejmé, že se jedná velmi pravděpodobně o šilperského faráře, jménem „Matthäus Anton Peter, který zemřel 27. června 1770 ve svém 74. roce života“. Vedle leží farář „Josef Tanning, narozený v Šilperku, zemřel 3. listopadu 1772⁶ a bylo mu 49 let“. Jeho rakev je již velmi rozpadlá a polobotky mají špičatou formu jako dnes.

ZAJÍMAVOSTI Z HISTORIE FARNOSTI

U dna třetí rakve je na obou stranách namalovaného kalichu napsán rok 1762. Podle matriky úmrtí je zde pochován velebný pán „Josef Frömel, který jako kooperátor 30. března jmenovaného roku ve svých 33 letech zemřel.“ Vedle dobře znatelné, měděnkou lemované, rozpadající se štoly leží dřevěný soustružený kalich, který byl patrně dříve na víku rakve, ale i ta je rozpadlá, a byla ozdobena velikým černým křížem. Také v této čtvrté rakvi prvního klenutí, které bylo určeno pro kněze, se nachází silně narušené pozůstatky, které ale nevykazují žádné stopy duchovní příslušnosti. Prkna rakve jsou hezky formována, takže se musí jednat o význačnou světskou osobu, ta je v matrice úmrtí červeně označena jako „baronka Maria Constantia de Camelin z Maďarska, která ve věku 64 let 1. 7. 1764 zemřela, pravděpodobně při přesunu vojska Šilperkem.“

V druhé klenbě jsou umístěny pozůstatky⁷, které jsou ve velkém nepořádku a byly tam nasypány při stavbě okolních budov⁸. Přitom byly částečně zasypany a rozdrčeny i rakve, které se tam nalézaly. Překvapuje ale, jak dobře jsou tyto lebky u větrací šachty zachovány, přičemž mrtví v rakvích se rozpadli téměř na prach. Jenom u jedné ze tří rakví, které jsou umístěny v pravém klenutí, je zachováno její dno, na němž je napsáno „IHS“ a namalováno srdce. Vzadu pochovaná mrtvola není prakticky vůbec vidět, je rozpadlá do roviny. Jen ještě několik zubů a kostiček prozrazuje, kde byla hlava. Všechny lebky, až na prvně zmiňovanou, mají otočené hlavy k východu. U východu z krypty je ještě rakev dítěte, která je velmi dobře zachovalá, hezky pomalovaná modře a červeně. Hlavním motivem je bílá lilie, symbol nevinnosti. V matrice úmrtí stojí psáno, že se jedná o dítě: „Anna Maria, dcera chirurga Johanna Kosse ze Schildberga⁹, zemřela 30. 11. 1770 ve 20. den svého života.“ Z mrtvoly nezůstalo kromě tmavšího fleku na hoblinách vůbec nic.

Když bylo vše vyfotografováno, sepsáno a opět ukládáno kamenné víko, sdělil pan farář přítomným, že před mnoha lety žil v Šilperku podivínský student, o kterém se nevědělo, kde přespává. Až byl jednoho dne přistižen, jak leze větracím oknem ven z krypty, kde si vyklidil rakev, ve které spal.

Pohled do krypty

Pohled do kněžiště

Tento článek, který byl přeložen z němčiny J. Liškou, jsem částečně zkrátila a opatřila poznámkami, jména opravila podle matriky zemřelých města Šilperka.

(Co se jmen ve výše uvedeném textu týče, našla jsem v dalších pramenech další nepřesnosti a podoby jmen. Někde jde jen o jiný překlad, jinde záměnu či vynechání písmen, fonetický přepis nebo nečitelnost písma. Např. *Matthäus Anton Peter* – *Matyáš Antonín Petter* – *Mathias Pötter*).

Ivana Valentová

¹Březina, Jan: Zábřežsko v období feudalismu do roku 1848, KN Ostrava 1963, str. 374

²Rýznar, Václav: Štítý 1278 -1978, Štítý 1978, str. 34

³Dlažba v kostele se pokládala r. 1969 a pak roku 1993 a zcela zakryla původní kryt šachty

⁴To je také datum, které uvádí Březina

⁵Okénko je viditelné v podezdívce na severní straně kostela - z cesty ke zdravotnímu středisku

⁶Podle tohoto data je zřejmé, že se v kryptě naposledy pochovávalo r. 1772, ne 1770, jak je uváděno

⁷Z bývalého hřbitova, který se nacházel kolem kostela

⁸Jedná se o budovy pod kostelem, které jsou dnes již zbourány, stavbu německé školy (dnes zdravotní středisko) – r. 1853 a stavbu silnice na Lanškroun – r. 1872

⁹Rýznar uvádí „dcera Jana Rosseho...“, správně je Kosse

HISTORIE MÍSTNÍHO ŠKOLSTVÍ

Počátky místního školství mapujeme až do druhé poloviny 17. století. V roce 1853 si nechali Lichtenštejnové postavit novou budovu školy.

Jelikož ve městě žila početná česká menšina, usilovalo se o otevření české školy. Občané se české školy dočkali v roce 1908. Bylo nesnadné najít vhodné prostory. Až obchodník Josef Bartoň nabídl místnost ve svém domě na náměstí. Klidný vývoj české školy ale nedal jejím německým nepřátelům a městskému zastupitelstvu spát. Teprve roku 1913 se podařilo Ústřední matici české tajně zakoupit od Němce Bartosche domek č. 62 u nádraží, který měl sloužit jako nová školní budova. Od ledna roku 1914 se již výuka konala v nově opravené budově u nádraží, která svým účelům ale sloužila jen do osudného léta 1914, kdy vypukla první světová válka. Jelikož krize během první světové války zasáhla všechny, byla docházka žáků do školy velice nepravidelná, díky nedostatku obuvi a oděvu. Žáci se do školy začali vracet až v listopadu 1918, po konci první světové války.

Postupem času byly menšinové obecné školy, mateřská a měšťanská škola umístěny ve stejné budově pod společnou správu. Osudy těchto škol končí rokem 1938, kdy bylo Šilperko připojeno k území Sudet. Učitelé museli urychleně opustit svá působiště a odstěhovat se do vnitrozemí. Do budovy české školy se přestěhovala německá obecná škola. Byla zřízena i hlavní německá škola. Na konci druhé světové války, když Rudá armáda osvobodila město Šilperk, ředitel německé školy zastřelil svou dceru, manželku a potom sebe. Nesnesl pomyslení, že nacistické Německo prohrálo válku a české školství a lid budou zase svobodní.

STÁTNI MĚŠŤANSKÁ ŠKOLA V ŠILPERKU

Po mnoha peripetiích se podařilo zajistit jednu místnost v německé škole pro účely české měšťanské školy. V roce 1922 bylo zažádáno o stavbu nové české školy. Místo pro stavbu budovy školy se našlo v roce 1923, kdy šilperský rodák žijící v Americe přislíbil prodat svůj pozemek ve městě, aby na něm mohla být postavena škola. Ředitel ihned koupil pozemek za 4 000 korun, jelikož neměl čas snižovat cenu. Jelikož ministerstvo se stavbou nové budovy školy nepomohlo, byly učebny měšťanské školy rozmístěny po celém městě, ředitel neměl pro vykonávání své agendy ani volnou místnost. Slavnostní otevření nové školní budovy proběhlo 20. června roku 1926. Září 1938 přineslo podepsání Mnichovské dohody, a s tím přišla i řada změn. Na rozkaz státního policejního úřadu byli učitelé a další státní zaměstnanci ze Šilperka evakuováni. Dne 9. října roku 1938 byla česká škola vyhoštěna ze své budovy a učebny obecné a měšťanské školy byly rozesety po celém městě. Němci zničili učebnice a knihy, které byly v rozporu s nacistickou ideologií. Budova české školy přežila druhou světovou válku, německé vojsko i lazaret.

Po 9. květnu 1945 započala obnova a oprava budovy školy. Na výpomoc byli přiděleni Němci, kteří čekali na odsun. Po druhé válce chodili do školy jedenáctiletí, ale i pětadvacetiletí. Křivdy napáchané druhou světovou válkou byly na vzdělání žáků znát dlouhou dobu. Nejvíce byl z učebních předmětů postižen český pravopis a dějepis.

ZÁKLADNÍ ŠKOLA A MATEŘSKÁ ŠKOLA VE ŠTÍTECH

V 50. letech 20. století se Státní měšťanská škola ve Štítech změnila na Základní školu a mateřskou školu. Sdružení rodičů a přátel školy se pokoušelo navázat kontakty s rodiči, aby se více zajímali o dění ve škole. Bohužel se tento úkol zdál nemožný a rodiče dále navštěvovali jen schůze, kde se řešily otázky budoucího povolání. Tento model přetrvával i přes období pražského jara v roce 1968, až do převratu v listopadu 1989. I v roce 1988 řešil učitelský sbor, stejně jako my dnes, celkový pokles chování žáků jak ve škole, tak na veřejnosti. Dne 31. ledna 1990 byl schválen návrh, aby se štítecká škola přejmenovala na Masarykovu základní školu. V průběhu školního roku 1996 byla přijata novela školského zákona, která prodlužovala školní docházku v základním školství na 9 let. Tato vzdělávací instituce vždy byla a bude důležitou součástí místního kraje.

DALŠÍ INSTITUCE NA ÚZEMÍ ŠTÍTŮ

Kromě základního školství se ve Štítech objevovaly i učňovské obory, které rozkvétaly hlavně v období první republiky. Byla otevřena Zimní hospodářská škola (1920), Soukromá odborná škola pro ženská povolání (vedena sestrami z řádu dominikánek). V roce 1952 zanikla Zimní hospodářská škola a na jejím místě vznikla Základní odborná škola – SPD (Středisko pracujícího dorostu) pro pekaře, kováře a koláře. Konec štíteckého učňovského školství přišel s rokem 1978, kdy bylo zrušeno Zemědělské učiliště.

Ředitelé školy od roku 1945:

1945-1955	Břetislav Janů
1955-1967	Vlasta Červenková
1967-1989	Jaromír Šatánek
1989-1990	Zdeněk Sitta
1990-1997	Josef Knápek
1997-2002	PaedDr. Božena Sojáková
2003-2010	PaedDr. Miloš Harnych
2011-2014	Mgr. Pavel Dvořáček
2014-2020	PaedDr. Miloš Harnych
od roku 2020	Mgr. Ilona Haasová

zpracovala Ivana Valentová

Školníci v historii štítecké školy:

Pro zajímavost přikládáme seznam zaměstnanců školy, o kterých se většinou nemluví. Informace nejsou úplné, některé byly získávány ústní formou. Prvním školníkem nově postavené české školy byl roku 1926 Antonín Kocián. Jeho žena kromě úklidu vařila pro chudé děti také polévky, které byly pro ně často jediným denním jídlem (polévkový ústav financovala česká menšina). Školník se svou rodinou obýval služební byt – malé stísněné prostory v suterénu školy. Přibližně roku 1962 se školník Jan Opravil odstěhoval do vlastního domku na náměstí. Služební byt byl tedy využíván od r. 1926 do roku 1962 pěti školníky.

1. Antonín Kocián 1926-1938
2. Bayer 1938-do 1. 6. 1945
(Němec z Mlýnice)
3. Pelegrin Kudláček 1945-asi 1953
4. František Špinler 1953-1958 (asi)
5. Jan Opravil asi 1958-1974
6. Miloslav Kubelka 1974-1988
7. Adolf Polách od 1. 2. 1989-31. 12. 2021
8. Miroslav Pospíšil od 1. 1. 2022

Ivana Valentová

Budova školy z pohledu ze Široké ulice ze 40. let minulého století

Slavnostní shromáždění před českou školou při zahájení školního roku 1938 - 1939 (vlevo, vzadu u zidky stojí Kociánovi - školník a kuchařka polévkového ústavu)

Významné výročí

JOSEF KOCOUREK

Mezi osobnosti, jejichž životní osudy jsou spojeny s naším městem, patří bezesporu Josef Kocourek. Narodil se 22. 1. 1909 v Brdě u Nové Paky, zemřel 31. 1. 1933 tamtéž. V březnu tedy uplynulo 90 let od jeho předčasné smrti.

Spisovatele Josefa Kocourka, který učil na zdejší škole v letech 1929-1931, můžeme v některých ohledech srovnávat s básníkem Jiřím Wolkerem. Možná proto, že oběma bylo dáno osudem pobýt na tomto světě jen velmi krátce – dvacet čtyři let. Možná proto, že oba zemřeli na nemoc chudých – tuberkulózu. Josef Kocourek – podobně jako Wolker – zanechal však po sobě poměrně rozsáhlé dílo, které je nadčasové, moderní, předběhlo svým pojetím i zpracováním dobu a má své věrné obdivovatele a čtenáře dodnes.

Jeho první štací po absolvování učitelského ústavu je Mírov. Dlouho tam však nepobyde a v dubnu 1929 je na vlastní žádost přeložen na měšťanskou školu v Šilperku, kde „musí učit všecko“.

V Šilperku (dnešních Štítech) působil Josef Kocourek necelé tři roky. Německým maloměstem byl okouzlen, přestože mělo ironií osudu pověst moravského Kocourkova, z minulosti opředeného nelichotivými pověstmi o malé inteligenci občanů (viz pověsti o Šilperácích).

Učil na místní menšinové Masarykově škole, napsal zde kromě jiného svůj nejlepší román „Zapadlí vlastenci 1932“, který se odehrává v Šilperku (zde Arnau). Spolupracoval s kronikářem a sběratelem Václavem Rýznarem, s místními pokrokovými intelektuály vydával příležitostně časopis Šíp. (Nebyl to časopis informační, ale měl občany pobavit – kritikou poměrů a maloměšťáctví, satirami, vtipnými inzeráty, básničkami, epigramy.)

Štíty jsou i dnes kouzelným „městečkem jako Betlém“ – alespoň jejich stará část – s idylickým náměstím a barokním kostelem. U dveří školy, která je už od roku 1990 opět „školou Masarykovou“, můžete spatřit bustu učitele Kocourka. Busta od akademického sochaře Jiřího Jílka na průčelí základní školy připomíná od roku 1963 působení tohoto extravagantního, pokrokového a sociálně smýšlejícího učitele, spisovatele, malíře, básníka a bohéma (komunistou nikdy nebyl, ale v roce 1963 se to politicky hodilo napsat). Po roce 1989 byly z pamětní desky odstraněny přívlastky „spisovatel komunistů“. Zůstalo jen jméno, takže dnešní občané – zvláště mladší generace – ani nevědí, koho vlastně busta představuje. Přestože se jedná o nemovitou kulturní památku, zapsanou v ÚSKP ČR, její současný stav tomu neodpovídá a o restaurování se nehovoří.

Ivana Valentová

Učitel Kocourek mezi svými žáky v šilperské škole

ZAJÍMAVOSTI Z HISTORIE ŠKOLSTVÍ

Básnická poema Josefa Kocourka věnovaná Šilperku (Štítům):

Šilperk

Na žlutém náměstí
rudý stín přeludů plápolá a hřeje
V korunách akátů tíseň tkví
hnilobou voní země

Vousatý barvíř na plátna bílá
svě zlaté vzorky klade
Azur se třpytí V jizbě se stmívá
na okně růže vadne

Na okně růže dohnívá
gramofon do tmy zaznívá
deska se otáčí jak dívčí zornice
v jediném rytmu gramofon zpívá
písničku mé rodné vesnice

Dva chromí žebráci na schodech chrámu
o lidské štěstí se hádají
Slepec se belhá ulicí Zvoní hranu
Zlatý šíp letí po kraji

Chladný nůž tesknoty tak divně krvavý
jak prořal cizí srdce
do tůně jezera se potápí
a za ním dvoje ruce

Budeme loviti štěstí a lásku
do bahna zatneme ruce jak zlatý spár
A z tváře osudu sloupneme masku
než budem v závěji umírat

(Pozn.: Kocourek v básních nerespektoval běžná pravidla).

Původní deska s bustou Josefa Kocourka

Současná deska s bustou Josefa Kocourka při vstupu do školy

Josef Kocourek mezi kolegy, rok 1930

Vzpomínky kronikářky města na historii Štítů docela nedávnou

Můžeme se pomocí historických záznamů o Šilperku zahledět do dávné minulosti ctihodného hraběte Protivena – podle privilegia zakladatele Šilperka, můžeme jmenovat zástupce Šternberků jako někdejších majitelů, můžeme vzpomenout laskavého srdce Bohunky Meziříčské, zmínit Jana Žalkovského, jehož erb zdobí dnešní radnici, a snad i vzpomenout na drsnou vládu rodu Lichtenštejnů. Ale zkusme si připomenout období docela nedávné – roky devadesáté minulého století, které mnozí z nás pamatují.

Jistě není málo těch, kteří mají ještě v čerstvé paměti události roku 1989. Byl to mezník v historii našeho státu a potažmo celé Evropy. A také naší obce.

Bezprostředně po celostátní generální stávce se ve Štítech dne 27.11.1989 ustavilo hnutí Občanské fórum, které stálo v čele dalšího dění. 8. a 9. července 1990 se konaly první svobodné volby, ve kterých ve státě i ve Štítech zvítězilo právě toto sdružení svobodomyšlných lidí – do štíteckého obecního zastupitelstva bylo zvoleno 8 zástupců OF, 5 zástupců ČSL a 3 členové KSČ.

Obec byla ve stavu, kdy chyběly důležité články občanské vybavenosti, neboť po celé předešlé období byla vždy jen na okraji okresu a také zájmu o její obyvatele. Ve veřejné anketě se jako prioritní záležitost projevila plynofikace, výstavba čističky odpadních vod, výstavba zdravotního střediska, rozšíření obchodní sítě, rekonstrukce mateřské školy, úprava skládky odpadu a oprava televizního převaděče.

Společnost a veřejnost byla plna elánu k tomu, jak vylepšit život občanů, jak dokázat zmodernizovat stávající zajištění a jak dosáhnout co nejlepšího výsledku.

Základním problémem roku 1990 se stala snaha obce získat zpět do vlastnictví tři budovy, které byly využívány jako jazykové středisko pro vietnamské studenty. Cílem bylo upravit jejich interiéry pro zdravotnictví a školství. Bez vědomí obce však převzal tyto nemovitosti do vlastnictví KNV Ostrava (tehdy již v likvidaci) a umístil do nich výchovný ústav pro delikventní mládež do 18 let.

U vědomí toho, jak někdo shora opět manipuluje z pozice moci štíteckým majetkem, sešli se občané 3.9.1990 na shromáždění a vyhlásili stávkovou pohotovost. Na jejich popud proběhla mnohá jednání na ONV, KNV, ve Výboru dobré vůle, ve vládě, ČTK a ČSTV v Praze. Události byly řešeny v celostátním tisku a Štíty byly nařčeny z negativního přístupu k postiženým dětem. Vzniklé dohody ale nebyly ze strany KNV dodrženy a v listopadu 1990 byly budovy obsazeny 10 chovanci výchovného ústavu, z nichž polovina vzápětí utekla. Štítecká radnice intervenovala bez výsledku na všechny strany a proto byla 22. listopadu vyhlášena stávka se zatarasením silnice mezi Bukovicí a Červenou Vodou na Hradec Králové. V tu chvíli se postoj nadřízených orgánů obrátil a Štítáky konečně někdo vyslechl. Jednání ovšem trvala ještě delší dobu a v roce 1991 byla žádost opět zamítnuta. Štíty připravovaly další stávku, na protest odstoupil starosta a občané volali po spravedlnosti. Vše bylo vyřešeno 24. dubna, kdy byl ve státě vyhlášen zákon o majetku obcí. Budovy se podle zákona vrátily do rukou právoplatných majitelů a mohly být využity ve prospěch obce.

Největší budova za kostelem byla nákladem 6,5 milionu Kč přestavěna na zdravotnické středisko. Jeho původní prostory byly zrekonstruovány na lékárnu, po jejímž provozu volali štítečtí občané už mnoho let. V další budově našlo umístění několik tříd základní školy, protože stávající objekt školy počtu dětí nestačil. V roce 1994 byla provedena přístavba dvou pater nad budovou školní jídelny a škola tak získala 8 nových učeben, cvičnou kuchyni a 6 kabinetů. Žáčci se tak vrátili pod původní střechu a získaná budova byla věnována dalším obecním potřebám.

Třetí budova (současná pošta) byla plánována pro mateřskou školu, ale její prostory nebyly pro děti předškolního věku hygienicky vhodné. Byla proto prodána a za získané prostředky byla opravena stávající budova MŠ. Po přestavbě v hodnotě 3,8 mil. Kč patřila tehdy k nejhezčím mateřským školám v okrese.

Od počátku roku 1990 se v obci rozvinulo soukromé podnikání, probíhaly restituční majetku, vznikaly nové firmy, soukromé prodejny, provozovny v oblasti služeb.

Změna nastala také v podniku JESAN, který byl privatizován, přímým prodejem začala existovat firma KLEIN&BLAŽEK a stala se garantem zaměstnanosti ve Štítech (tehdy zde pracovalo 400 zaměstnanců). Byla ustavena firma AUTO-SERVIS Hudousek, podnik ADDAK, restaurace Černá kočka i restaurace Amerika. Svou činnost ukončil státní statek a jeho místo zaujala společnost ZEAS Březná.

V roce 1992 se obecní rada rozhodla napravit starou křivdu a usilovat o navrácení titulu „MĚSTO“, o který byly Štíty v roce 1949 necitelným úředním zásahem připraveny. Bylo nutno splnit mnoho kritérií a vykonat mnohé úpravy, rekonstrukce, doložit aktivitu obce v mnoha odvětvích, splnit zásadní podmínky udělení, nastínit další směry vývoje, provést rekonstrukce památek a další. Po dvakrát byla zpřísněna kritéria udělení titulu město a nastalo další očekávání vývoje. Po zvýšení požadovaného počtu obyvatel na 3000 (což Štíty doložit nemohly), rozhodla rada pro přímé jednání s předsedou parlamentu PhDr. Milanem Uhde. Ten navštívil tajně obec a rozhodl o „městském vzhledu“ Štítů.

Dne 16. září 1994 byla rada obce pozvána do parlamentu k převzetí titulu MĚSTO přímo z rukou předsedy Milana Uhdeho. ŠTÍTY BYLY DEKRETEM URČENY MĚSTEM OD 1. ČERVENCE 1994.

17. září proběhly v nově jmenovaném městě oslavy za účasti mnoha hostů, a hlavně novopečených měšťanů. Městem projel historický průvod bývalých držitelů šilperského panství, před zraky diváků se odvíjela divadelní hra zpodobňující úseky historie města. V podvečer zazněly tóny koncertu populárního dechového orchestru a závěrečným ohňostrojem o půlnoci byl titul MĚSTO zpečetěn.

Symbolem nových skutečností byla také rekonstrukce dávno zapomenutého a poškozeného kříže ze staré Heřmanské, který byl přemístěn do prostor města a svou existencí připomíná zašlé doby.

V roce 1995 požádala tentokrát už městská rada Parlament ČR o právo přidat k titulu MĚSTO také užívání městského praporu a znaku. Heraldická parlamentní komise doporučila žádosti vyhovět.

14. června 1995 pozval předseda PhDr. Milan Uhde starostku a členy rady do síně státních znaků Parlamentu ČR v Praze k slavnostnímu převzetí práva užívat znak a prapor. Přesné znění označení obou atributů z rozhodnutí Parlamentu ČR je:

ZNAK

Popis: v modrém štítě zlatá osmihrotá hvězda provázená mezi hroty osmihrotými hvězdami.

PRAPOR

Popis: modrý list s osmicípou žlutou hvězdou s osmi žlutými osmicípými hvězdičkami mezi cípy.

Poměr šířky k délce listu je 2:3

A od té doby užívá město tento znak a na radnici vlaje štítecký prapor.

V dalších letech byla vybudována cukrárna, provedena plynofikace známé pekárny, opraveny chodníky, autobusové čekárny, hřbitov s márnici. V roce 1995 byl rekonstruován štítecký chrám v hodnotě 6 940 000 Kč, dále opravena fara, v dalším roce provedena plynofikace města, poté rekonstrukce telefonní sítě.

Štítecké škole byl navrácen titul Masarykova škola, začala působit základní umělecká škola. Poslední sobotu v květnu byly obnoveny pověstné „šilperské jarmarky“. V oblasti sportu nezůstala pozadu tělovýchovná jednota SOKOL se svými oddíly kopané, stolního tenisu, tenisu, šachu, rekreačního cvičení a turistiky.

Město si vytkló cíl postupně uspokojovat potřeby a přání občanů tak, aby se všem pospolu dobře žilo.

Mgr. Marie Lauermannová, kronikářka města

Seznam kronik a kronikářů Šilperka a Štítů:

Chronik der Star Schildberg, Brünn 1910 (tzv. Welzlůva kronika, rkp.)

Johann (Hans) Welzl dějiny od poč. 14. st. – 1910

Kronika 1 **Gedenkbuch der Stadt Schildberg (tzv. Gablerova kronika)**

Rudolf Gabler 1924-1934

(včetně událostí od roku 1910)

Rudolf Pokorný 1934-1938

Kronika 2 **Kronika obce Šilperka 2**

Břetislav Janů 1945-1950

(kronika vychází mimo jiné z překladů výše uvedených německých kronik, popisuje dějiny od založení města do roku 1950 včetně událostí v letech 1938-1945)

Kronika 3 **Štítů 1951-1964**

Břetislav Janů 1951-1955

Jaroslav Jaroš 1956-1964

Kronika 4 **Jaroslav Jaroš** 1964-1967

Josef Čermák 1968-1982

Josef Matyáš 1983-1986

Kronika 5 **Josef Matyáš** 1987-1989

Věra Bauerová 1989-1993

Kronika 6 **Marie Lauermannová** 1994-1996

Kronika 7 **Marie Lauermannová** 1996-1997

Kronika 8 **Emílie Purkertová** 1998-2001

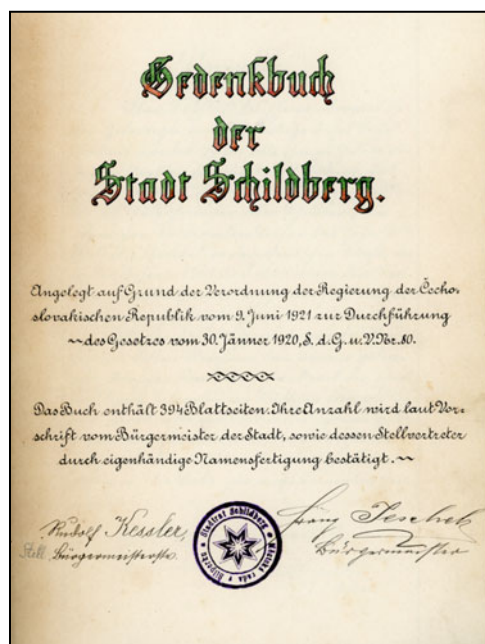
Kateřina Krňávková – text 2002-2005

Božena Hartenbergerová – zápis -II-

Marie Lauermannová 2006-2010

Kronika 9 **Marie Lauermannová** 2011 – dosud

Zpracovala Ivana Valentová

Titulní list z první německé kroniky z roku 1924

Od Jesanu k Magně – více než 60 let poctivé práce

Každé výročí, ať už jej slavíme v rodinném kruhu, případně v pracovním či veřejném prostředí, je dobrou příležitostí k pomyslnému ohlédnutí za uplynulou dobou. Rádi vzpomínáme na to pozitivní, co jsme zažili, a tak trochu pomíjíme věci, které nebyly úplně příjemné. To je zcela v souladu s naší lidskou povahou a je to tak dobře. Výročí 745 let od založení našeho města je jistě dobrou příležitostí k podobnému ohlédnutí, byť naše generace samozřejmě pamatuje pouze zlomek z tohoto dlouhého časového úseku.

Historie nezná slovo „kdyby“. Ale „kdyby“ na sklonku 60. let minulého století nepadlo rozhodnutí o zahájení průmyslové výroby v našem malém městě, část novodobé historie by se určitě ubírala jiným směrem. Naštěstí bylo rozhodnutí pozitivní a ovlivnilo tak životy mnoha generací občanů města. Zpočátku si v pionýrských dobách nikdo z nadšených zakladatelů jistě plně neuvědomoval, že doslova tvoří budoucnost pro celý region. To začalo být zřejmé s rozvojem, který odstartoval se stavbou nových výrobních budov a při postupném navyšování počtů zaměstnanců. Mít ve svém městě a regionu stabilního zaměstnavatele je vždy velkou výhodou. A podobně to jistě cítily generace zaměstnanců, na jejichž nadšení a pracovitosti společnost vyrostla a stala se uznávaným výrobním závodem.

Když potom přišly celospolečenské změny na konci osmdesátých let bylo zcela jasné, že se „ke kormidlu“ opět postaví ti, pro které byla stabilita a prosperita firmy věcí osobní cti. Úspěšná privatizace znamenala nutnost adaptace ve zcela novém prostředí. To byla jedna z největších výzev – mnozí z nás mají dosud v paměti několik neúspěšných pokusů v okolí s dopady pro celý region. S přibývajícimi zkušenostmi přišly i nové zakázky a firma se dále rozvíjela. Prošla zdárně také několika celospolečenskými krizemi, které novodobý rozvoj přinesl a pravidelně rostl počet zaměstnanců.

V roce 2021 došlo k převzetí společností globální nadnárodní skupinou MAGNA. Hlavním důvodem tohoto dlouho a pečlivě zvažovaného kroku byl pocit zodpovědnosti za budoucnost. Svět se dramaticky mění a pro podnikání v oboru automotive to platí dvojnásob. S novým silným majitelem, který deklaruje budoucí růst a už dnes do něj investuje obrovské prostředky, zůstane v našem regionu stabilní zaměstnavatel i nadále.

A to je ten nejdůležitější odkaz a úkol, který nám předali zakladatelé společnosti.

Ing. Martin Klein

Jednatel MAGNA Automotive Štíty s.r.o.

Antonín Klein, jeden ze zakladatelů a ústřední postava úspěšného rozvoje firmy

Prvomájový průvod v letech rozvoje průmyslu ve Štítech

Závod 1 v devadesátých letech

Moderní současná podoba Závodu 1

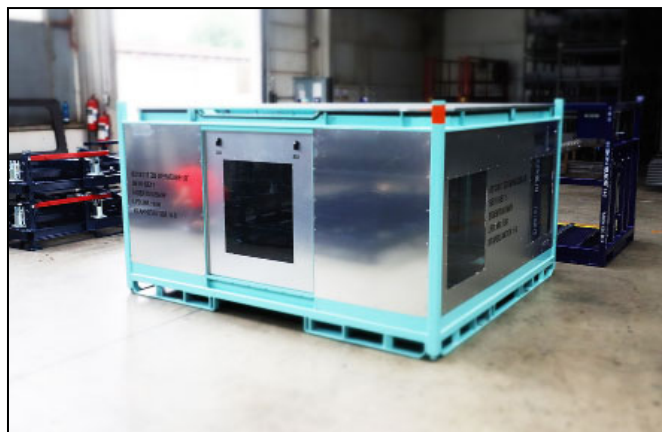
Výstavba dalších výrobních prostor

Vážení čtenáři Štíteckého listu,

byl jsem osloven redakcí s požadavkem o článek do tohoto speciálního vydání. Proto Vám tedy s radostí něco málo o naší firmě sdělím, byť předpokládám, že štíteckým občanům je naše firma dostatečně známá.

Firmu Žerníček založil v roce 1991 Josef Žerníček. Nebylo to žádné „eseročko“, ale klasický živnostenský list. Dnes už si skoro nikdo nevzpomene, že firma začínala ve 2 lidech někde v malé dílně pod náměstím. Začátky byly spíše o poznávání, jak se vůbec má podnikat. Každopádně nechyběl pracovní elán a chuť. Záměr byl jasný: klasická zámečnická práce určená především pro místní. Zakázek přibývalo a firma se začala postupně rozšiřovat. Byla to 90. léta, více nových doposud nepoznaných možností. Firma se postupně rozšiřovala a získávala více zakázek. Dalším výrazným krokem bylo zakoupení domu (bývalé pošty). Bylo to v roce 1994. Zde byly větší prostory a firma se tak mohla rozšiřovat s novými stroji a prvními zaměstnanci. Zlom nastal v roce 2009, kdy jsme zakoupili areál bývalé cihelny. Nešlo to samozřejmě najednou. Areál byl v podstatě jen o obvodových zdech a střeše nedokončené haly. Rekonstrukce a kompletní dokončení trvalo asi 2 roky. Najednou zde vyrostla firma, která měla výrobní prostor a potenciál. Postupně se výroba začala zaplňovat novými technologiemi a lidmi. V té době to snad nešlo ani jinak. Firma se vydala směrem automobilového průmyslu. V roce 2015 se firma transformuje na ZK Žerníček Kovovýroba s.r.o.

Dnes jsme druhá generace, která navazuje na úspěšné předchozí období. Jsme středně velkou výrobní společností, pro kterou pracuje okolo 50 kvalifikovaných zaměstnanců. Přibližně 70% objednávek tvoří export do zemí Evropské unie. Naši hlavní výrobou jsou logistické palety pro automobilový

průmysl. Umíme tyto palety navrhnout, vyvinout a následně vyrábět. Naší doménou jsou spíše těžší palety, kde i svařenou konstrukci o váze 1000 kg dokážeme vyrobit v toleranci ± 1 mm. Dnes už se takto velké palety (např. na autobaterie) měří za pomoci 3D skeneru. Nemůžeme však stát jednou nohou jen na autoprůmyslu, proto se také zabýváme komplexní strojírenskou výrobou. Naše výrobní technologie je schopna zpracovat širokou nabídku za pomoci laserů (profilový a plochý laser), svařovacích robotů a práškového lakování. Firma tak má za sebou poměrně slušnou podnikatelskou historii. Z malé zámečnické dílny se stala poměrně slušná výrobní firma. Dnes pracujeme pro značky jako je Škoda auto, Audi, BMW, Mercedes, Porsche atd. Velikostí jsme přesně ta, která by z historického hlediska měla držet ekonomiku naší země. Dnes je vše mnohem složitější. Tlaky ze všech státních úřadů, nová a nová nařízení. Nekonečné požadavky od nadnárodních korporací, např. v podobě certifikátů a nařízení, jsou mnohdy za hranou rozumného uvažování. Sám netuším, kam nás dnešní doba, kterou všichni prožíváme, zavede. Jsme zvyklí na překonávání překážek. Jistě máme před sebou spoustu nových a zajímavých výrobních projektů, investic do moderních technologií a pozitivní energii pro nové projekty. Prostě „posouvat“ firmu pořád dopředu.

Tímto bych chtěl poděkovat všem našim zaměstnancům. Současným a minulým, bez kterých by firma nemohla fungovat. Závěrem bych chtěl popřát našemu městu k významnému výročí 745 let, to už je slušná historie a jistě i závazek do dalších let.

Petr Žerníček

Štíty zůstanou nastálo i v mém srdci

Jmenuji se Eva Klews, rozená Kudláčková. Narodila jsem se ve Štítech (dříve Schildberg) na náměstí č.p. 48. Můj tatínek a maminka vedli ve Štítech obchod – papírnictví, hračky, bižuterii a benzínovou pumpu. Obchod byl státní, jak vše v té době, pro mě byl jak vlastní. Mimo toho byl tatínek i fotograf. Maminka byla Němka, tatínek Čech.

Narodila jsem se v těžké době, při těžkých okolnostech, komplikacích, bez lékařské pomoci. Ve Štítech jsem chodila do školky a do školy. Poté jsem absolvovala zdravotní školu v Šumperku. V roce 1966 jsem Českou republiku opustila a odešla k babičce a dědečkovi do Německa. Celá moje německá přízeň musela na přelomu roku 1945/46 zákonem odsunu Štíty opustit. Maminka byla těhotná a mohla u tatínka ve Štítech zůstat. V roce 1969 vysídlila celá moje rodina do Německa.

Zde jsem se narodila, zde byl obchod, zde jsem 19 let žila.

V tomto kostele jsme všichni pokřtěni – já, můj bratr i sestra.

Štíty byl domov mých předků, jak českých, tak i německých a 19 let i můj domov. Moji německou přízeň jsem neznala. Cestovat do Německa nebylo možné. Mé první setkání s mojí německou přízní bylo s mojí tetou, sestrou mé maminky, když mi bylo 11 let. O návštěvě tety jsem nesměla nikomu nic říct. Moje maminka byla právě po porodu mého bratra. Svoji sestru přes 10 let neviděla. Teta byla 1-2 dny u nás, když přišli policisté a žádali, aby teta okamžitě Štíty opustila. I to patří k mým vzpomínkám. Situace, které jsem nechápala a které si v dnešní době neumíme ani představit.

Hodně let jsem do ČSR nesměla cestovat. Citově jsem Štíty neopustila. Vzpomínky na moje mládí byly spojeny se Štíty. Život ve Štítech mi částečně dal základy i pro život budoucí. K tomu patří i křesťanská víra, ke které mě vedla moje česká babička, rodiče, ale i štítecký kněz, který nám i přes komunistický útlak přesto zprostředkoval základy křesťanské víry.

V 90. letech nám konečně bylo umožněno Štíty a celou přízeň navštívit. Velice mile a srdečně jsme byli přivítáni. Byl to ohromný zážitek, na který ještě dnes ráda vzpomínám. O to horší byl pohled na zanedbané Štíty. Vše, celé Štíty, byly v hrozném stavu. Moc smutné, zanedbané. Lidem se dobře nevedlo.

Jak velké bylo mé překvapení po letech, při mojí návštěvě tento rok ve Štítech. Ani věřit se mi nechtělo, jak hezké městečko ze Štítů vyrostlo. Jak dobře se lidem vede. Když jsem se překvapeně ptala, jak k této změně došlo, tak mi bylo řečeno, že je to i zásluhou starosty, který se o Štíty staral a stará.

VZPOMÍNKY PAMĚTNÍKŮ

V dnešní době se více kritizuje, jak chválí. Jak pan starosta Jiří Vogel, tak určitě i mnozí jiní, kteří se na vybudování hezkého městečka Štítů podíleli, si zaslouží pochvalu. Byla jsem tak nadšená, že jsem musela tuto chválu sdělit. Opravdu, všechna čest hezkým Štítům a vám všem, kteří se buď finančně, nebo i prací podíleli. Nikdy bych bývala nevěřila, že jednou Štíty budou tak hezké a svobodné, že budou žít v demokracii, jak tomu v nynější době je. Víím, že život nám uložil mnohé jiné starosti, ať klima nebo válku na Ukrajině, ale nesmí se zapomenout vidět i to skutečně dobré, čeho bylo přes dlouhá léta docíleno.

Přeji všem obyvatelům radost z tohoto rozvoje Štítů, ale i radost ze svobodného života.

S pozdravem Eva Klews

Autorka článku, paní Eva Klews.

Ohlédnutí...

Školský odbor ONV v Šumperku potřeboval vyřešit spor, ke kterému došlo na štítecké škole mezi tehdejší ředitelkou a jejím zástupcem, a tak jsme se 15. února 1959 dost urychleně stěhovali z Postřelkova do Štítů. Z té cesty mi zůstaly v paměti vysoké sněhové bariéry po obou stranách silnice z Bukovice do Štítů, ale už v prvních dubnových dnech se dalo pracovat na zahrádce. Takové byly tenkrát zimy – tuhé s množstvím sněhu, který však jaru rychle ustupoval.

Za těch bezmála 65 let jsme zažili ve Štítech mnoho změn, mnoho období hezkých i méně hezkých. Světým bodem v těch letech – alespoň pro mne – bylo vybudování koupaliště. Byli jsme tam celé dny a teplé jídlo jsem vařila až večer. O prázdninách funkci plavčíka zastával manžel a uspěl. Nikdo se mu neutopil. Do té doby jsme se jezdili koupat do Lanškrouna, autobusem samozřejmě, aut tehdy ještě moc nebylo. To jen tak na okraj, ale dál se budu věnovat závažnějšímu tématu.

Od 1. července 1965 jsem získala zaměstnání na poloviční úvazek v místní knihovně, kde do té doby půjčovala knihy jako dobrovolnice paní učitelka Valentová (Alenka). Knihovna měla tehdy kolem 3 000 svazků. Asi po roce se knihovna stala střediskovou s plným pracovním úvazkem a s pobočkami v okolních vesnicích: Březná, Bukovice, Písařov, Jakubovice, Horní Studénky, Zborov, Jedlí, Crhov a Heroltice. Udělala jsem si půlroční knihovnický kurz, který se konal celodenně každou sobotu v Olomouci. Středisková knihovna v praxi znamenala – mimo jiné – postupné svážení knižních fondů z uvedených obcí do Štítů ke zpracování (katalogizace, balení do průsvitné fólie). Uvážíme-li, že knihovna byla v té době ve druhém poschodí radnice, tak stěhování byla dost fuška. Tenkrát každá knihovna musela mít řadu předepsané marx-leninské literatury, s níž se třeba roky nehýbalo a podle toho knihy vypadaly. Z Horních Studének jsme přivezli knihy plesnivé. Pozvala jsem na jejich shlédnutí předsedu a tajemníka MNV s dotazem, jestli si případně knihy nechťejí vzít. Nechťejí-li. Tak šly knihy do skartace.

V době normalizace probíhaly všude prověrky a nevyhnu-ly se ani knihovnám. Byla tím pověřena komise lidové kontroly v Šumperku. Důležitý byl postoj ke vstupu armád Varšavské smlouvy v roce 1968. Řekla jsem stručně, že můj byl vysloveně záporný. Bylo mi dále vytýkáno, že jsem vyřadila spisy Marxe Engelse z jedné vesnické pobočky (Horní Studénky). Když nám byla čtena v Okresní knihovně závěrečná zpráva komise, bylo v mém případě konstatováno, že „... soudružka Šatánková je sice dobrá pracovnice, ale budeme se s ní muset rozloučit, protože neskýtá záruku dostatečné péče o socialistickou literaturu“. Na propuštění jsme byly z celého okresu navrženy dvě. Pak se ale na nějaký čas nic nedělo a potom se začalo šeptat, že se jeden stranický funkcionář o zprávě komise vyjádřil, že v životě neviděl pohromadě větší snůšku nesmyslů. Vyhazov se tedy nekonal, ale nakonec jsem z knihovny v roce 1973 odešla, a to dobrovolně. V OK se změnilo vedení a když mě nová ředitelka s inspektorem kultury navštívili a řekli mi, že MNV – kde se předtím zastavili – označil mou knihovnu jako centrum štíteckých reakcionářů, znechutilo mě to natolik, že jsem dala výpověď.

Osud knihovny mě nadále zajímal a s povděkem jsem přivítala, když se jí před několika lety dostalo důstojného umístění. Nemám přehled o ostatních knihovnách, ale myslím si, že tak pěknou knihovnu, jakou máme ve Štítech, mají málokde. Knížky, které si tam půjčuji, jsou příjemným zpestřením mého důchodového života. To je asi tak všechno, co jsem chtěla ve svém krátkém zavzpomínání říct.

Závěrem přeji městu Štíty a jeho vedení další úspěšné roky.

Dagmar Šatánková

Kostel Nanebevzetí Panny Marie

Kostel je nejkrásnější kulturní památkou, která tvoří dominantu Štítů a je nepřehlédnutelná z jakéhokoli místa v okolí. Byl vystavěn za patronace Lichtenštejnů v roce 1755 v pozdně barokním slohu poté, co předchozí dřevěný kostel se zvonící šohel v roce 1744. Tehdy bylo celé město vypáleno pruským vojskem. Největší pohromou v dějinách současného chrámu byl požár, který město postihl roku 1889, ale již po dvou letech kostel opět sloužil svému účelu. Definitivní podobu získal chrám roku 1912, kdy byla provizorní věž nahrazena současnou kopulí. Vedle kostela stojí jednopatrová budova fary, která byla v roce 1793 nově postavena z kamene knížetem Lichtenštejnem. V kostele patří k největším cennostem, které může návštěvník vidět, barokní křtitelnice a kazatelna z konce 17. století, ručně tepané mříže v sakristii, barokní zpodobnění, oltáře sv. Antonína, sv. Jana Nepomuckého, sv. Rozálie, sv. Marie Lurdské, dvě kamenné kroupenky, plastiky sv. Alžběty, sv. Zachariáše a sv. Maří Magdalény a kaple se sousoším sv. Anny. V kostele se rovněž nachází oltární obraz Jana Nepomuckého od mlýnického rodáka – akademického malíře Jana Umlaufa (1895-1916) a 13 starých dřevěných soch od jedlešského řezbáře Ignáce Tomáška (1728-1802).

Stará radnice čp. 38

Dům čp. 38 patří k nejstarším ve Štítech a je součástí původní historické zástavby. V 16. století to byla renesanční radnice, ta byla v roce 1734 upravena na barokní měšťanský dům. Původně k ní patřil i dvorní trakt, jehož součástí byla i šatlava. V chodbách se zachovaly křížové i valené klenby nebo i zazděné kruhy, ke kterým byli kdysi poutáni provinilci. Rekonstrukce celého objektu proběhla roku 2018.

Socha sv. Jana Nepomuckého

Barokní socha z roku 1732 znázorňuje sv. Jana Nepomuckého stojícího v oblacích. Tato státem chráněná památka byla zrestaurována v roce 2015. Původně byla nejen zlatěná, ale i polychromovaná. Součástí skulptury jsou i čtyři výjevy ze života světce na velkém čtyřbokém podstavci s volutovými křídly.

Morový sloup se sochou Panny Marie

Morový sloup se sochou Panny Marie stojí za současnou radnicí na náměstí. Pochází z roku 1716, je vytvořen v barokním slohu. Jeho historie je stejně jako u jiných morových sloupů spjata s koncem morové epidemie. Jde patrně o dílo místního tvůrce, nese znaky lidové tvorby. Mariánský sloup byl naposledy restaurován v roce 2013.

Sousoší Kalvárie

Sousoší Kalvárie je empírová plastika, která patří k prostorám na severní straně kostela. Je to kamenný kříž s korpusem Krista, osazený na hranolovém podstavci s volutovými křídly, ukončeném profilovanou římsou se sochami Bolestné Panny Marie a sv. Jana Evangelisty. Na přední straně podstavce je reliéf sv. Maří Magdaleny, na zadní je letopočet 1808. V současné době probíhá rekonstrukce. Nejnovější výzkumy ukazují, že tato památka vznikla v sochařské dílně Melnických z Lanškrouna.

Socha svaté Anny

Socha svaté Anny je umístěna poblíž hřbitova. Je to ojedinělá vrcholně barokní socha z roku 1769 vyobrazující svatou Annu, osazená na hranolovém podstavci s volutovými křídly. Přední strana podstavce je zdobena figurálním výjevem. Roku 2020 byla tato památka restaurována. Autorem této skulptury je se vši pravděpodobností sochař a kameník Bartoloměj Hendrich z Litomyšle.

Kamenný kříž

Klasicistní kamenný jetelový kříž s korpusem Krista je součástí farního kostela. Na přední straně podstavce v mělké nise je reliéf Nanebevzetí Panny Marie. Zpodobňuje výjev nanebevzetí P. M. a pod tím stojící apoštoly, na zadní straně je letopočet vzniku 1859.

Alianční desky Žalkovských

Kamenné artefakty z maletínského pískovce (též votivní desky) – erby rodů Žalkovských a Bítovských s nápisy – jsou nejstarší středověkou hmotnou památkou z roku 1590. Jan a Anežka Žalkovští byli majitelé šilperského panství na konci 2. poloviny 16. století, alianční erby byly pořízeny při příležitosti jejich sňatku. Desky pocházejí z hradu, který stával za kostelem, a dnes jsou umístěny v portálu radnice. Rekonstruovány a umístěny na současné místo byly při příležitosti oslav 735. výročí založení města, tj. r. 2013.

Busta Josefa Kocourka

Pamětní desku s bustou spisovatele a učitele Josefa Kocourka, který působil na zdejší škole v letech 1929-1931 a inspiroval se tu k napsání knihy Zapadlí vlastenci, najdeme u vchodu do místní základní školy. Je dílem akademického sochaře Jiřího Jílka a pochází z roku 1963. Busta je v současnosti v dosti zanedbaném stavu.

Sousoší Nejsvětější Trojice

Pozdně barokní sousoší Nejsvětější Trojice ve Štítech z roku 1807 se nachází v blízkosti místní pily. Je nemovitou kulturní památkou od roku 2003, v letech 2004 a 2019 bylo sousoší rekonstruováno.

Sousoší Nejsvětější Trojice v Březné

Sousoší Nejsvětější Trojice se nachází v zahradě u domu č. p. 18 v obci Březná. Jedná se o kvalitní klasicistní plastiku s výraznými barokními prvky. Je nemovitou kulturní památkou od roku 2003. Sousoší bylo renovováno roku 2017.

Kostel sv. Jana Křtitele v Herolticích

Barokní kostel sv. Jana Křtitele byl původně kaplí postavenou v roce 1718. V roce 2009 byl kostel zapsán do seznamu nemovitých kulturních památek. Během let 1910 a 1970 probíhala rozsáhlá rekonstrukce. Ve věži byly původně zavěšeny tři zvony, ze kterých se zachoval pouze jeden. V roce 2015 byl vyroben a zavěšen nový zvon sv. Václava, roku 2017 druhý. Roku 2020 byla vyměněna většina oken a rekonstruovány vchodové a boční dveře. V plánu je nová elektroinstalace. Zajímavostí kostela je ojedinělá květinová výzdoba omítek z roku 1910. V areálu se nachází kříž s korpusem Krista a Sv. Trojice s motivy sv. Jiří a sv. Rozálie.

Bývalá fara, dnes rodinný dům v Herolticích

Bývalá fara se nachází severně od kostela v empírovém rodinném domě s č. p. 158 v Herolticích. Pochází z první poloviny 19. století a je ukázkou zlidovělé architektury. Fasáda je zdobena maltovým štukem.

Ivana Valentová

VÝZNAMNÉ VÝROČÍ 220 let sousoší Nejsvětější Trojice na Březné – 1803

V LETOŠNÍM ROCE SLAVÍ VÝROČÍ I JEDNA Z PAMÁTKOVĚ CHRÁNĚNÝCH PAMÁTEK NAŠEHO MĚSTA. SOUSOŠÍ NEJSVĚTĚJŠÍ TROJICE z roku 1803 se nachází v zahradě u domu č. p. 18 v obci Březná. Roku 2003 bylo uznáno za nemovitou kulturní památku (č. 100197), roku 2016 bylo restaurováno. Jedná se o kvalitní klasicistní plastiku s barokními vlivy. Trojičný, bohatě a netypicky zdobený sloup stojí na dvou stupních a dvakrát odstupňovaném soklu s předsunutou konvexně prohnutou střední částí, v jeho horní části je v oválu reliéf s motivem Adama a Evy v ráji, pod Stromem poznání. Ovál je obklopen rostlinným motivem. Vysoký bohatě zdobený podstavec s reliéfem podírají z obou stran volutová křídla s vodorovným šrafováním. Přední strana podstavce je vyplněna reliéfem Neposkvrněné Panny Marie (Immaculata). Panna Marie stojí na zeměkouli, nohou drtí hlavu hadovi, je korunovaná svatozáří s dvanácti zlatými hvězdami. Celý motiv je doplněn květinovým vzorem, girlanda přechází i na boční stěny volutových křídel, kde je zavěšena. Na podstavci stojí na segmentově zahnuté, bohatě zdobené, profilované římsě dřík se sousoším Nejsvětější Trojice, doplněný s obou stran soškami modlicích se putti – andílků. Dřík je ve spodní části doplněn polopostavami dvou andílků, nad kterými je ovál s písmeny IHS. Na jednoduchou římsu nasedá vlastní sousoší. Jde o starší typ ztvárnění Trojice představující Boha Otce s tiarou na hlavě, který v rozepjatých rukou drží kříž s ukřížovaným Kristem, synem. Výjev je doplněn holubicí – Duchem svatým a okřídlenými hlavičkami putti. Na zadní straně podstavce je vyryto vnoření – rok 1803 a německý nápis: O heiligste Dreifaltigkeit erhalte uns in Einigkeit und nach geendigten Lebens lauf nihm uns in den Himel auf 1803. (Překlad nápisu: Ó ty nejsvětější Trojice, zachovej nás v jednotě a po ukončení pouti životem přijmi nás do nebe.)

Ivana Valentová

Všem milovníkům historie, příběhů a památek, turistům a návštěvníkům města i přidružených vesnic je stále k dispozici drobná publikace Ivany Valentové „DROBNÉ SAKRÁLNÍ PAMÁTKY VE ŠTÍTECH A PŘIDRUŽENÝCH OBCÍCH“.

Publikace přináší celý soupis těchto zachovalých i chátrajících památek a jejich podrobný popis. Je doplněna mapkami s vyznačením míst, kde se kříže nacházejí, a minislovníčkem pojmů užívaných v popisech.

Brožuru vydalo roku 2020 Turistické informační centrum ve Štítech, kde je možno si ji zdarma vyzvednout.

Obrazy Šilperka, které maloval Josef Kocourek

OSLAVY 745 let města ŠTÍTY

Pátek 11. 8. 2023

ŠTÍTY - KOSTEL NANEBEVZETÍ PANNY MARIE

16:30 Předávání ocenění

18:00 Koncert - LITOMYŠLSKÝ SYMFONICKÝ ORCHESTR

Diriguje David Lukáš

Vstupné dobrovolné

ŠTÍTY - KULTURNÍ DŮM

20:00 Společenský večer s hudbou a tancem

hraje LIFBAND

bohatá tombola, sweet bar

(Předprodej vstupenek v TIC Štíty od 1. 8., cena 100,- Kč)

Sobota 12. 8. 2023

BŘEZNÁ - AREÁL NOVÝ RÁHOLEC

15:30 Kocourkovská pout

Vstupné zdarma

Neděle 13. 8. 2023

ŠTÍTY - KOSTEL NANEBEVZETÍ PANNY MARIE

10:00 Mše svatá

Středa 16. 8. 2023

ŠTÍTY - KNIHOVNA

17:00 Zajímavosti z historie Štítů - přednáška I. Valentové

Vstupné dobrovolné

Akce se koná za finanční spolupráce Olomouckého kraje.

MAGNA

Olomoucký kraj

Kocourkovská POUT

12. 8. 2023

areál Nový Ráholec Březná

srdečně zve Město Štíty, MS Tetřívěk Štíty a SDH Březná

15:30 KAPKA

17:30 HARLEJ Revival

19:30 DASKABÁT

21:30 MĚDA BAND

Pouťové atrakce od 10:00

Myslivecká kuchyně od 12:00

Vstup zdarma

Akce se koná za finanční spolupráce Olomouckého kraje.

Olomoucký kraj

